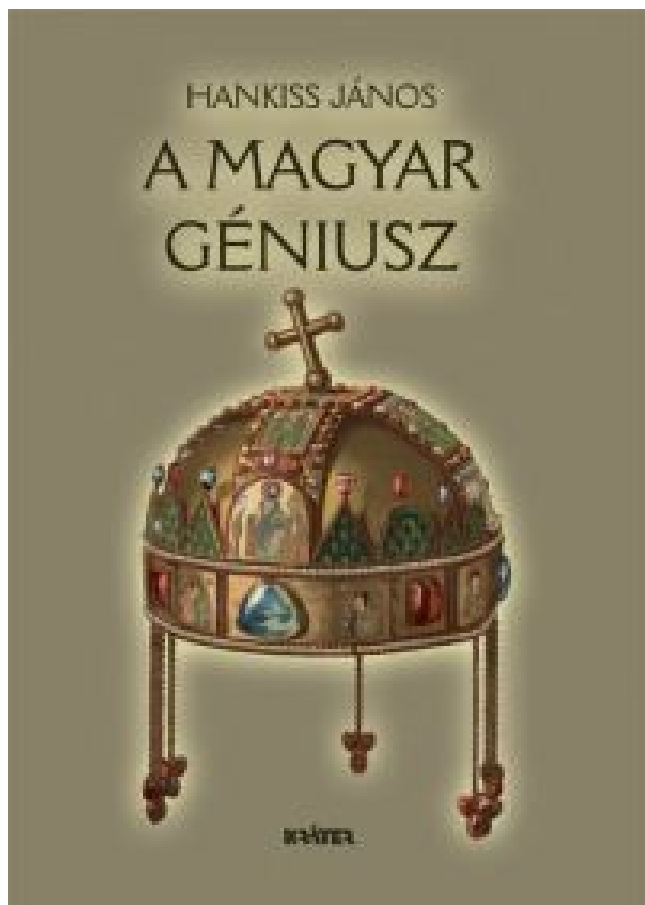

Gróf Klebelsberg Kuno politikai hitvallása

Tartalom

A magyar mult.
A magyarság megújhódási képessége.
Katasztrófák nemzete.
Pesszimizmus.
Optimizmus.
Nemzeti erényeink.
Nemzeti hibáink.
A válságos kor veszedelme.
A viszonyok megnövekedése a politikában.
Az értelmiség hivatása.
Az élet gyökvonása terveinkből.
Eszmények.
Új élet- új ideológia.

A politikai gondolkodás elmélyítése.
A napi politika kicsinyessége.
A nemzeti talpraállás útja.
Nacionalizmus.
Új alkotó, pozitív embertípust!
Aktív hazafiságot!
Több munkát!
Népbarát politika.
Jog és kötelesség.
Népszaporodás.
Reformok.
Az egyoldalú politika.
A politikai felelősség.
Elvek erőszakolása.
A politika és az élet.
Miniszteri felelősség.
Szukcesszív szolidaritás.
Politikai igazságok.
Túlzott politikai érzékenység.
Vidéki metropolisokat.
Városi politika.
Valláspolitikai.
Felekezeti béke.
Nemzetiségi kérdés.
Nemzeti propaganda.
Szabadság.
Szerzés és takarékoság.
Megértés.
A kultúrpolitika mai jelentősége.
A kultúrpolitika a jövő generációnak dolgozik.
Kultúrdefetizmus.
A kultúrpolitika anyagi eszközei.
Kultúrpolitikai célkitűzés.
Népművelés és magas műveltség.
Elmélet és gyakorlat.
Az iskola neveljen az életre.
Népművelés.
A gyermek.
Nőnevelés.
Testnevelés.
Tudomány, kutatás.
Történelem.
Tudományos szervezés.
Tehetségápolás, szakemberképzés.
Külföldi kultúrkapcsolatok.
Szellemi együttműködés.

Modern nyelvtudás.
Kulturális igazgatás.
Önkormányzat.

Előszó (részlet)

Ez a kis könyv a kegyelet szülötte; a kiadó rója le vele kegyeletét gróf Klebensberg Kuno iránt halálának harmadik évfordulóján, szétszórva az ő fenkölt gondolatainak virágait a magyar közönség milliói között.

Gróf Klebensberg Kuno nem a beszéd, hanem a tett embere volt. Életét, cselekedeteit nem önös egyéni, nem is pártpolitikai szempontok irányították. Egy nagy gondolat hatotta át: munkálkodni, dolgozni akart nemzete és hazája előbbrevitelén, felvirágoztatásán, boldoggátételén. Hazaszeretete nem volt szóbafuló szentimentalizmus, nem szerette a szónokló, a frázisgyártó, nem a hazának, hanem a hazából élő hazafiságot. Trianon és a párizskörnyéki békével a világra szakadt dermesztő válság romboló erői, az általános elszegényedés és zsugorodás a hanyatlás veszedelmét festették lelki szemei elé. Szomorú korunknak ez ellen a sötét réme ellen küzdött erejének minden megfeszítésével, a kiválogatott munkatársak tudatosan, nagy gonddal kiépített szervezetével.

Ravasz László a Corvin-rendnek Klebensberg elhunytá után tartott első ünnepi lakomáján mondott beszédében így jellemezte: "Klebensberg a poros, olajos szerkezetben a konok acélrugó. Sohasem értettem mohó sietését, tervben és tettben való telhetetlenségét. Most már látom, hogy valami ösztön csilingelt benne: az idő rövid, magyar embernek sietni kell, mert századokat késtünk. 'Munkálkodjatok, míg nappal vagyon, mert eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik.' Összegyűjtötte és felgyújtotta a mának minden olaját, kölcsönkérte és elégette a holnap olaját, mert ráncszakadt tegnapok bús örökségét akarta elűzni. Minden vonalat kirajzolt, minden követ megmozdított s útnak indított romok és templomok közt kinyúlt alakja, mint egy modern magyar Palladioé. Lényének idegenségét az adta, hogy onnan jött, ahol a renaissance pápák, fejedelmek, mecénások a tevékenység és alkotás lázában égve építenek és újra építenek, kortársaikat kihasználva és lenézve s egyedül csak az utókor dicséretét szomjazva. Ő volt a legkonkrétabb, leggyakorlatibb s ugyanakkor a legnagyobb álmú magyar kultúrpolitikus... Tanítása az a szívós, elszánt munka, mely a természet könyörtelen konokságával dolgozik, mint a fecskébe szorított építő ösztön, mely Arany János szerint lerombolt fészket késő nyárban is újra kezdi rakni, még ha kora ősszel el is kell röppennie belőle. Ő is elröppent befejezetlen alkotásai közül, mint az Arany János fecskéje, nem azért, mert későn kezdte a fészekrakást, hanem azért, mert az ősz kegyetlenül korai volt."

Abban a küzdelemben, amelyet azért folytatott, hogy a hanyatló kor veszedelmeit a nemzetről lehetőleg elhárítsa, az alkotó munka láza hevítette. Nagyon jól tudta azonban, hogy az egyén tevékenysége, még olyan élen álló vezetőhelyen is, a világválság romboló idején nem elég a szükséges védőgátak emelésére; hogy az egész nemzet tevékeny, megfeszített összefogására van szükség, amelyet viszont csak egységes közszellem, határozottan kialakult meggyőződés teremthet meg.

Ezért vette kezébe a tollat, hogy gondolatainak a közvéleményt megnyerje, ő, aki különben

mindig azt hirdette, hogy a miniszter addig ne beszéljen és ne ígérjen, amíg szavait nyomon nem követheti a tett. Szónoklatai, írásai szorosan összeforrottak tehát politikai ténykedésével. Felelősségének növekedésével mind súlyosabban érezte a kötelességet, hogy szavaival és írásaival szakadatlanul gondolkodásra, megfontolásra, tetterre és munkára ösztönözzön. A Julián-egyesületben, majd a hadirokkantak ügyeiben, - amelyek akkor az ő gondozására voltak bízva - és a Magyar Történelmi Társulatban, mint annak elnöke, hallatta eleinte elvétve szavát, sűrűbbé azonban megnyilatkozásai, akkor már a nagyközönség felé irányítva, csak kultuszministersége idején lettek. A támadások, amelyeknek ellenfelei részéről ki volt téve, az alkotó emberből egyben agitátort is kovácsoltak. Kötelességének tartotta, hogy eszméiről, terveiről és alkotásairól a közvéleményt is tájékoztassa, azt gondolatainak és a létesített intézményeknek megnyerje. Ezzel akart intézkedéseinek kedvező atmoszférát, éltető légkört teremteni. Megnyilatkozásai tehát a pillanat alkalmához símulnak. Változatos, sokféle, mindig fénylő rakéták. A szigorú logika parancsoló erejével és a meggyőző képek lenyűgöző varázsával ható érvelések. Az alkalom aktualitása és a témák sokfélesége, a szigorúan publicisztikai célkitűzés így gondolatvilágát színes gazdagságú szétterjedettségben nyújtja az olvasónak elfátyolozva politikai gondolatvilágának vaskövetkezetességgel felépített rendszerét.

Aránylag későn lépve a szószékre és ragadva kezébe a publicista sebesen rohanó tollát, éppen a gondolatsorok mély és mindenoldalú átgondoltsága, a hitvallássá sűrűsödött erős meggyőződés adta meg érveléseinek: szónoklatainak és publicisztikai cikkeinek átütő erejét. Gondolataiban nem engedte magát befolyásoltatni. Ha beszélt, szerette szemeit lehúyni, hogy minden zavaró külső hatást kikapcsoljon és teljesen befelé fordulhasson. Ilyenkor önfeledt hévvel öntötte ki hallgatósága előtt lelkének tisztán feltörő gazdag tartalmát. Beszédeinek és írásaiban azonban nemcsak logikája, meggyőződése és mély gondolatai voltak erősségei, hanem a kifejezés, a szóbaöntés tökéletes képessége, a tömör szókötés, melyben nem volt a gondolat szépségét megzavaró henye szó, főképpen pedig a képzeletet megragadó eleven képekbe tömörítés készsége. Hogy mindez mennyire meggyőződésében gyökerezett, elárulják visszatérő mondásai, amelyeket néha évek választanak el és mégis szinte azonos formában térnek vissza, amint lelkének tárházából a pillanat hatása alatt ismét kilöködnek. Egyes képei valósággal megcsontosodnak s ugyanannak a gondolatnak kifejezésére szinte sztereotíp formában állandósulnak. Ezek gondolkodásának sarkalatos tételei.

Ha talán nyugodtabb időben politikai gondolatvilágának összefoglalására határozta volna el magát, bizonyára ezek a képek és sűrűn tömörített mondásai lettek volna ennek a - sajnos - meg nem született munkának pillérei. Örök vesztesége a magyar politikai gondolkodásnak, hogy ez a munka nincs meg, hogy a nagy államférfiú eszméinek sarkalatos tételeit igen kevesen ismerik. Ez is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy sokan nem értették meg és hajlandók voltak hitelt adni azoknak a vádaknak, amelyeket ellenségei nap-nap után szórtak a közönség közé. Ezen a hiányon óhajt tehát segíteni ez a kis könyv, kiemelve írásaiból jellegzetes mondásait és összefűzve őket politikai elgondolásának világos fonalán. A részleteket mellőzve, csak a jellegzetesre szorítkozva, egy népét és hazáját forrón szerető, mindig tevékeny, alkotó, fáradhatatlanul munkás és erős felelősségérzésű férfiú halálosan komoly, de a pesszimizmust már alkotó lényénél fogva is elítélő, mély gondolatsora kerekedik ki az olvasó előtt: az ő politikai hitvallása.

Azt hisszük, ezt nem lehet, csak mély megilletődéssel olvasni. Ő maga egy cikkében így

sóhajtott föl:

"Az ember valahogy úgy van megszerkesztve, hogy sóvárog a megértés után."

Lehetetlen, hogy akik gondolatainak ezeket a forgácsait elolvassák, ne forduljanak azzal a megértéssel a szegedi fogadalmi templom kriptájában nyugvó porai felé, amelyért - legalább a nagyobb tömegeknél - küzdelmes életében hiába sóvárgott.

[...]

<http://mek.oszk.hu/09700/09782/#>